

ZESPÓŁ SZKÓŁ W ŁUKAWCU

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA PRZEZ UCZNIA
POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH**

HISTORIA KL. IV

ROK SZKOLNY 2026/2027

Opracowała Ewa Maślanka

I. Cele ogólne oceniania:

- rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych
- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie
- pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju i motywowanie go do dalszej pracy
- dostarczenie rodzicom lub opiekunom informacji o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia
- umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno- wychowawczej
- dostarczenie nauczycielowi informacji zwrotnej na temat efektywności jego nauczania, prawidłowości doboru metod i technik pracy z uczniem

II. Cele edukacyjne:

- zainteresowanie uczniów przeszłością, pokazanie barwności i bogactwa dziejowego
- dostarczenie wiedzy, która umożliwi ukształtowanie poprawnych wyobrażeń o życiu w przeszłości, zrozumienie natury ludzkiej i motywów postępowania ludzi z minionych pokoleń
- dostarczenie wzorców osobowych z przeszłości
- dostarczanie wiedzy na temat najważniejszych wydarzeń i najwybitniejszych postaci z dziejów Polski (w tym regionu) oraz Europy i świata
- kształtowanie postawy patriotycznej
- rozwijanie wyobraźni historycznej
- zapoznanie z podstawowymi pojęciami i procesami historycznymi na przestrzeni dziejów

III. Zasady oceniania:

Kluczowe umiejętności podlegające ocenie w myśl reformy „Kompas Jutra” Ministerstwa Edukacji Narodowej skupiają się na czterech fundamentach:

- **Rozumienie pojęć elementarnych:** definiowanie i dawanie przykładów dla pojęć takich jak: ojczyzna, naród, państwo, patriotyzm czy symbole narodowe.
- **Myślenie historyczne:** dostrzeganie prostych związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy minionymi wydarzeniami a teraźniejszością.
- **Praca z czasem i mapą:** umiejętność posługiwania się osiami czasu (odróżnianie "przed naszą erą" i "naszej ery") oraz lokalizowanie kluczowych punktów na historycznej mapie Polski.
- **Krytyczne myślenie:** kształtowanie świadomości obywatelskiej, wyciąganie wniosków oraz rozróżnianie faktu od opinii na podstawowym poziomie

Podstawowe umiejętności:

- posługiwanie się chronologią historyczną
- posługiwanie się różnego rodzaju źródłami historycznymi (materialnymi, kartograficznymi, ikonograficznymi, statystycznymi, pisanymi itp.)
- lokalizowanie czasowo-przestrzenne omawianych wydarzeń (posługiwanie się mapą historyczną)
- czytanie, analiza i interpretacja prostych tekstów źródłowych
- dokonywanie analizy przyczynowo- skutkowej

- opisywanie zjawisk i procesów historycznych zachodzących na przestrzeni dziejów-wnioskowanie, uogólnianie, wartościowanie, porównywanie, argumentowanie, dostrzeganie analogii historycznych
- stosowanie terminologii historycznej i jej rozumienie
- porządkowanie i synchronizacja wydarzeń dziejów historii powszechnej i ojczytych
- wykazywanie związków między życiem politycznym, gospodarczym i kulturalno- społecznym
- dostrzeganie zmienności i dynamiki wydarzeń w dziejach i ciągłość procesów historycznych
- integracja pozyskanych informacji z różnych źródeł wiedzy,

IV. Formy aktywności podlegające ocenie:

1. Odpowiedzi ustne -swobodna wypowiedź na określony temat w oparciu o pojęcia, daty i fakty historyczne. Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z trzech ostatnich lekcji, w przypadku lekcji powtórzeniowych z całego działu.

2. Wypowiedzi pisemne:

- kartkówki obejmujące zakres materiału z maksymalnie trzech ostatnich lekcji, mogą być niezapowiedziane
- sprawdziany podsumowujące poszczególne działy, poprzedzone są lekcją powtórzeniową z podaniem zakresu materiału. Zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i zapisane w e-dzienniku.
- **Sprawdziany i kartkówki muszą opierać się na pracy z materiałem źródłowym (tekst, mapa, ilustracja, oś czasu).**

3. Doświadczenia indywidualne

Doświadczenia indywidualne z historii dla klasy IV zakładają, że uczeń:

- angażuje się w organizację obchodów upamiętniających ważną rocznicę lub święto państwowe w wybrany przez siebie sposób,
- gromadzi informacje na temat wybranej postaci historycznej z aktualnie omawianego okresu historycznego, dokonuje analizy jej działalności, formułuje własną ocenę i przedstawia ją w formie ustalonej z nauczycielem,
- poszukuje informacji oraz śladów materialnych dotyczących zabytku lub wydarzenia z historii lokalnej, a następnie przedstawia wyniki swoich badań w formie

4. Doświadczenia grupowe

Doświadczenia grupowe z historii dla klasy IV zakładają, że uczniowie:

- grają w grę historyczną, a następnie oceniają ją pod kątem zgodności ukazanego świata i wydarzeń z realiami historycznymi, po czym przedstawiają wnioski w formie ustalonej z nauczycielem,
- przygotowują i przeprowadzają debatę, wcielając się w wybrane postacie historyczne,
- wybierają element tradycji regionalnej lub lokalnej (np. obrzęd, zwyczaj, potrawę), analizują jego historię, prezentują w sposób ustalony z nauczycielem jego genezę i znaczenie we współczesnym życiu lokalnej społeczności.

5.Przygotowanie do lekcji:

Oceniane jest indywidualne przygotowanie do tematu lekcji np.:

- a) przygotowanie prostych pomocy do danej lekcji
- b) przygotowanie krótkiej informacji –ciekawostek związanych z daną lekcją
- c) przygotowanie informacji historycznych potrzebnych do danej lekcji, które uczniowie pozyskują z różnych źródeł informacji

6Aktywność ucznia

Ocenie podlega aktywność ucznia, zaangażowanie w projekty edukacyjne oraz umiejętność zadawania pytań badawczych.

Aktywność na lekcji ocenia się poprzez:

- trzy plusy „+” – ocena bardzo dobra
- trzy minusy „-” – ocena niedostateczna

7. Realizacja i ocenianie prac domowych

a)Dobrowolność prac pisemnych: wszystkie pisemne zadania domowe (np. odpowiedzi na pytania pod tekstem źródłowym, praca z zeszytem ćwiczeń) oraz projekty praktyczne (plakaty, prezentacje tworzone w domu) są dla ucznia nieobowiązkowe i nieoceniane stopniem. Za ich brak lub błędne wykonanie uczeń nie otrzymuje ocen negatywnych ani uwag

b)Informacja zwrotna: każda oddana przez ucznia dobrowolna praca pisemna lub projekt historyczny zostanie sprawdzona przez nauczyciela. Uczeń otrzyma informację zwrotną (ustną lub pisemną) ,określającą poziom poprawności merytorycznej, analizy historycznej i logicznego wnioskowania

V. Sposoby dokumentowania osiągnięć uczniów:

Osiągnięcia ucznia są notowane w dzienniku elektronicznym. W ocenianiu stosuje się następującą skalę:

- 6 - celujący
- 5 - bardzo dobry
- 4 - dobry
- 3 - dostateczny
- 2 - dopuszczający
- 1 – niedostateczny

Oceny cząstkowe w dzienniku wyrażane są cyfrą w skali 1- 6. rozszerzone o „+” i „-”.

Ocena klasyfikacyjna wyrażona jest słownie wg skali: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający, niedostateczny.

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE

OBSZAR 1: Posługiwanie się czasem historycznym (Chronologia)

Na ocenę dopuszczającą (2):

- Uczeń odróżnia czas teraźniejszy, przeszły i przyszły na prostych przykładach z życia codziennego.
- Wskazuje na taśmie chronologicznej, gdzie jest „teraz”, a gdzie „dawniej”.
- Wie, że historia dzieli się na wydarzenia przed narodzeniem Chrystusa (p.n.e.) i po (n.e.).

Na ocenę dostateczną (3):

- Uczeń poprawnie odczytuje daty roczne i przyporządkowuje je do właściwej ery (p.n.e. lub n.e.).
- Umieszcza na osi czasu 2–3 kluczowe wydarzenia z historii Polski (np. Chrystus, odzyskanie niepodległości).
- Wyjaśnia, z ilu lat składa się wiek (stulecie) oraz era.

Na ocenę dobrą (4):

- Uczeń samodzielnie oblicza upływ czasu między dwoma wydarzeniami leżącymi w tej samej erze.
- Przelicza lata na wieki (np. rok 1410 to XV wiek) dla wydarzeń z naszej ery.
- Porządkuje chronologicznie ciąg kilku wydarzeń (od najstarszego do najnowszego).

Na ocenę bardzo dobrą (5):

- Uczeń sprawnie przelicza lata na wieki oraz określa połowę wieku (I lub II połowa) dla wydarzeń p.n.e. i n.e.
- Samodzielnie konstruuje oś czasu i nanosi na nią wydarzenia o różnej skali czasowej.
- Synchronizuje czasowo wydarzenia z historii Polski z wydarzeniami powszechnymi na prostych przykładach.

Na ocenę celującą (6):

- Uczeń biegle operuje różnymi systemami mierzenia czasu w przeszłości.
- Rozwiązuje skomplikowane zadania chronologiczne (np. obliczanie upływu czasu na przełomie er).

OBSZAR 2: Praca z mapą i przestrzenią historyczną

Na ocenę dopuszczającą (2):

- Uczeń wskazuje na mapie konturowej współczesne granice Polski oraz stolicę (Warszawę).
- Rozpoznaje na mapie podstawowe elementy (legenda, kierunki świata).

Na ocenę dostateczną (3):

- Uczeń lokalizuje na mapie historycznej region, w którym mieszka, oraz sąsiadów Polski.
- Odczytuje proste informacje z legendy mapy (np. miejsca bitew oznaczone skrzyżowanymi mieczami, dawne stolice).

Na ocenę dobrą (4):

- Uczeń wskazuje na mapie historycznej zmiany terytorialne (np. państwo Mieszka I a Polska współczesna) i wyciąga z nich proste wnioski.
- Opisuje położenie geograficzne ziem polskich w poszczególnych epokach za pomocą kierunków świata.

Na ocenę bardzo dobrą (5):

- Uczeń porównuje dwie mapy historyczne z różnych okresów i samodzielnie nazywa procesy przestrzenne (np. rozwój terytorialny, utrata ziem).
- Wykazuje związek między warunkami geograficznymi a życiem ludzi w przeszłości (np. dlaczego osady powstawały nad rzekami).

Na ocenę celującą (6):

- Uczeń wykorzystuje mapę jako autonomiczne źródło wiedzy do formułowania zaawansowanych hipotez historycznych.

OBSZAR 3: Myślenie przyczynowo-skutkowe i analiza procesów

Na ocenę dopuszczającą (2):

- Uczeń przy pomocy nauczyciela łączy jedno wydarzenie z jego bezpośrednim następstwem
- Dostrzega, że współczesne przedmioty codziennego użytku mają swoich historycznych poprzedników.

Na ocenę dostateczną (3):

- Uczeń samodzielnie wskazuje jedną przyczynę i jeden skutek dla kluczowych wydarzeń (np. przyczyna i skutek zjazdu w Gnieźnie).
- Wyjaśnia, jak zmieniał się życie człowieka na przestrzeni wieków (np. od koczownika do rolnika).

Na ocenę dobrą (4):

- Uczeń rozróżnia intencje bohaterów od rzeczywistych skutków ich działań.
- Wskazuje na ciągłość historyczną (trwanie) określonych zjawisk, np. języka, tradycji świętowania.

Na ocenę bardzo dobrą (5):

Buduje wieloaspektowe łańcuchy przyczynowo-skutkowe (jedna przyczyna wywołuje skutek, który staje się przyczyną kolejnego wydarzenia). Dostrzega i nazywa różne kategorie przyczyn i skutków (społeczne, gospodarcze, polityczne).

Na ocenę celującą (6):

- Uczeń analizuje alternatywne scenariusze historyczne (myślenie hipotetyczne) na podstawie posiadanej wiedzy procesowej.

OBSZAR 4: Krytyczne myślenie i praca ze źródłami (Tekst, Ilustracja)

Na ocenę dopuszczającą (2):

- Uczeń odróżnia pamiątkę rodzinną od zwykłego przedmiotu.
- Wskazuje na ilustracji postaci historyczne i elementy ubioru różniące się od współczesnych

Na ocenę dostateczną (3):

- Uczeń definiuje pojęcie źródła historycznego i dzieli źródła na pisane i materialne.
- Odpowiada na proste pytania do tekstu zamieszczonego w podręczniku (wyszukuje informacje wprost).

Na ocenę dobrą (4):

- Uczeń odróżnia fakt (to, co się wydarzyło) od opinii (oceny wydarzenia) w prostym tekście publicystycznym lub pamiętnikarskim.

-Konfrontuje informację z tekstu z informacją z ilustracji/grafiki.

Na ocenę bardzo dobrą (5):

-Uczeń samodzielnie ocenia wiarygodność prostego źródła (kto napisał, kiedy, w jakim celu).

-Wyciąga wnioski z tzw. "milczenia źródła" lub zniekształceń (np. w legendach o początkach państwa polskiego).

Na ocenę celującą (6):

-Uczeń samodzielnie odnajduje źródła pozapodręcznikowe (np. w archiwach cyfrowych, muzeach lokalnych) i dokonuje ich poprawnej krytyki i syntezy.

Zasady oceny Prac pisemnych

W przypadku wypowiedzi pisemnych - sprawdzianów i kartkówek przyjmuje się następującą skalę według kryteriów:

0 - 29 % - niedostateczny

30- 49 % - dopuszczający

50 - 69 % - dostateczny

70 - 89 % - dobry

90 -95 % - bardzo dobry

96 - 100% - celujący

-Nauczyciel oddaje poprawione sprawdziany w terminie dwóch tygodni.

- Uczeń może poprawić ocenę ze sprawdzianu jeden raz w terminie do tygodnia, od momentu wpisania oceny do e-dziennika.

-Poprawiona ocena jest wpisywana w miejscu poprzedniej oceny w e-dzienniku.

-Jeżeli uczeń opuścił sprawdzian, to powinien go napisać w ciągu tygodnia po powrocie do szkoły w wyznaczonym przez nauczyciela terminie.

W e-dzienniku w rubryce sprawdzian nauczyciel wpisuje mu „nb.” Jeżeli uczeń nie przystępuje do sprawdzianu w uzgodnionym terminie, nauczyciel może zobowiązać go do napisania tego sprawdzianu na kolejnych zajęciach z danego przedmiotu.

VI. Sposób ustalania oceny śródrocznej i rocznej

Na ocenę śródroczną i roczną uczeń pracuje systematycznie przez cały rok szkolny.

Ocena śródroczna i roczna nie jest tylko średnią arytmetyczną uzyskanych ocen cząstkowych, ale wynikiem oceny sugerowanej przez program oraz oceny proponowanej przez nauczyciela, wynikającej z rozpoznania poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności. Ostateczna decyzja odnośnie wystawienia oceny należy do nauczyciela przedmiotu.

VII. Warunki i tryb uzyskania oceny rocznej wyższej niż przewidywana

Uczeń ma prawo poprawić przewidywaną ocenę roczną wg zasad określonych w Statucie Szkoły i Wewnątrzszkolnych Zasadach Oceniania

VIII. Kontrakt z uczniami

1. Sprawdziany są obowiązkowe, jeśli uczeń opuścił sprawdzian z przyczyn losowych, powinien napisać go w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
2. Poprawa sprawdzianu jest obowiązkowa w przypadku oceny niedostatecznej, dobrowolna w przypadku ocen wyższych i odbywa się w terminie uzgodnionym z nauczycielem, w ciągu 1 tygodnia od daty wystawienia oceny.
3. Sprawdzian obejmuje zwykle jeden dział programowy. Jeżeli dział jest wyjątkowo obszerny uczniowie mogą pisać sprawdzian po zrealizowaniu znacznej jego części. Odpowiedź ustna i praca na lekcji podlegają ocenie na bieżąco, bez zapowiedzi.
4. Sprawdziany są zapowiadane, co najmniej tydzień wcześniej i omówiony jest ich zakres i kryteria wymagań (powtórzenie wiadomości tydzień przed sprawdzianem właściwym, wpis do e-dziennika lekcyjnego).
5. Kartkówki nie muszą być zapowiadane; materiał, który obejmują dotyczy najwyżej trzech ostatnich lekcji.
6. Uczeń ma prawo wglądu do pracy i zapoznania się z błędami, ewentualne wyjaśnienia ich przez nauczyciela.
7. Uczeń ma obowiązek przystąpić do odpowiedzi ustnej z ostatnich trzech lekcji.
8. Uczeń po dłuższej niż 1 tydzień nieobecności w szkole może nie być oceniany, jeżeli nieobecność związana była z chorobą lub innymi sytuacjami losowymi, które go usprawiedliwiają.
9. Pojedyncza nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z przygotowania się do zajęć. Braki należy uzupełniać na bieżąco.
10. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie w ciągu półrocza:
1 raz przy jednej godzinie przedmiotu w tygodniu (kl. IV). Nieprzygotowanie powinno być zgłoszone przez ucznia przy sprawdzaniu obecności.
11. Nie można zgłaszać nieprzygotowania w przypadku zapowiedzianego wcześniej na dany dzień: sprawdzianu, kartkówki, innych zleconych zadań.
12. Uczeń ma obowiązek prowadzenia zeszytu przedmiotowego, w którym powinny znajdować się zapisy tematów, notatki, zapisy poleceń ustnych lub pisemnych prac domowych. Zeszyt przedmiotowy powinien być prowadzony systematycznie. Uczeń w przypadku nieobecności w szkole zobowiązany jest je uzupełnić.
13. W stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w nauce uniemożliwiające sprostanie wymogom edukacyjnym wynikającym z realizowanego programu nauczania, potwierdzone pisemną opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej upoważnionej do tego jednostki - nauczyciel stosuje odpowiednie dostosowanie wymagań edukacyjnych.
14. Uczeń, który otrzymuje ocenę niedostateczną z I semestru jest zobowiązany do zaliczenia omawianych treści materiału w ciągu 4 tygodni po zakończeniu I półrocza.

IX. Obowiązki nauczyciela

Na pierwszej lekcji historii w danym roku szkolnym nauczyciel zapoznaje uczniów z wymaganiami edukacyjnymi z przedmiotu w poszczególnych klasach.

1. Nauczyciel zapowiada i zapisuje w e-dzienniku sprawdzian, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.
2. Ocenia i udostępnia uczniom prace pisemne w ciągu dwóch tygodni od ich napisania.
3. Oceny stara się uzasadnić.
4. Określa warunki i termin poprawy ocen.
5. Prace pisemne przechowuje i udostępnia uczniom oraz ich rodzicom w ciągu danego roku szkolnego.
6. Udziela dodatkowych wskazówek uczniom zainteresowanym historią.
7. Informuje rodziców ucznia o grożącej ocenie niedostatecznej na miesiąc przed końcem semestru/końcem roku.
8. W zależności od okoliczności może ustalić termin dodatkowych zajęć, w trakcie których udziela pomocy uczniom mającym problemy w nauce.

X. Zasady oceniania uczniów z opiniami i orzeczeniami PPP.

1. W stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w nauce uniemożliwiające sprostanie wymogom edukacyjnym wynikającym z realizowanego programu nauczania, potwierdzone pisemnym orzeczeniem lub opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej upoważnionej do tego jednostki - nauczyciel stosuje odpowiednie dostosowanie wymagań edukacyjnych indywidualnie dla każdego ucznia wg zaleceń poradni.

2. Każdy uczeń, który posiada opinię Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej o dysfunkcjach, jest oceniany zgodnie z indywidualnymi zaleceniami.

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę:

- a) indywidualne możliwości psychofizyczne każdego ucznia,
- b) wysiłek wkładany przez ucznia w pracę na zajęciach,
- c) zaangażowanie ucznia na zajęciach i zainteresowanie przedmiotem,
- d) utrudnione warunki uczenia się i utrwalania wiadomości w domu.

3. Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna uzależniona jest od postępów w nauce, zaangażowania i systematyczności w pracy.

2. Dostosowane zasad oceniania obejmuje:

- a) kontrolę stopnia zrozumienia samodzielnie czytanych przez ucznia poleceń,
- b) ograniczenie sprawdzania wiadomości do krótkich partii materiału,
- c) w zeszycie przedmiotowym nie ocenia się estetyki pisma,
- d) wydłużenie czasu pracy,
- e) dostosowanie liczby i rodzaju zadań,
- f) dostosowanie formy graficznej sprawdzianu (odpowiednia czcionka),
- g) dostosowanie formy sprawdzania wiadomości (częściej pisemna lub ustna) w zależności od indywidualnych predyspozycji,
- h) ocenianie nie tylko za treść i wykonane zadania, ale także za wkład pracy, stosowanie wzmocnień pozytywnych

Szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne oceny w klasach IV-VIII
WYMAGANIA EDUKACYJNE KLASA IVA i IVB

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Co to jest historia?					
1. Czym jest historia?	Uczeń: - definiuje pojęcie historia - wskazuje różnice między przeszłością, teraźniejszością i przyszłością	Uczeń: - wyjaśnia, kto zajmuje się badaniem przeszłości - wymienia muzę, która jest patronką historii	Uczeń: - na prostym przykładzie przedstawia związki przyczynowo-skutkowe - przedstawia proces badania przeszłości przez historyka	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego warto uczyć się historii	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego Herodota nazywamy ojcem historiografii
2. Czas w historii	Uczeń: - wymienia jednostki czasu, jakimi posługuje się historyk - podaje wydarzenie, od którego liczymy czas	Uczeń: - umie określić wiek, w którym miało miejsce przykładowe wydarzenie - potrafi uporządkować przykładowe wydarzenia w kolejności chronologicznej	Uczeń: - wyjaśnia pojęcie chronologia - wymienia epoki historyczne - rozdziela daty przed naszą erą i naszej ery i umie je uporządkować chronologicznie	Uczeń: porównuje sposoby mierzenia czasu przez ludzi w przeszłości i współcześnie	Uczeń: - podaje przykładowe wydarzenia, od których ludzie liczyli lub liczą obecnie czas - wie, kto podzielił dobę na 24 godziny i godzinę na 60 minut
3. Źródła historyczne	Uczeń: - podaje definicję źródła historycznego - przedstawia podział źródeł historycznych	Uczeń: - potrafi przyporządkować przykładowe źródła historyczne do odpowiedniej grupy - wymienia przykładowe miejsca,	Uczeń: - wyjaśnia, co to jest dziedzictwo historyczne - wymienia, na co trzeba zwracać uwagę w czasie badania źródeł historycznych	Uczeń: - wyjaśnia, na co trzeba zwracać uwagę w czasie badania źródeł historycznych - wyjaśnia specyfikę źródeł niematerialnych	Uczeń: podejmuje próbę oceny wiarygodności przykładowego źródła

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		gdzie są przechowywane źródła historyczne	wyjaśnia, czym zajmuje się archeolog		
4. Mapa historyczna i plan	Uczeń: - wymienia elementy mapy historycznej - podaje definicję planu	Uczeń: - wymienia przykładowe informacje, które można wyczytać z mapy historycznej i planu - pokazuje na mapie i planie określone punkty	Uczeń: - wskazuje różnice między mapą a planem - posługuje się mapą historyczną i planem	Uczeń: wyjaśnia, jakie informacje można wyczytać z mapy historycznej, a jakie z planu	Uczeń: porównuje mapy historyczne lub plany tych samych miejsc z różnych okresów i wyciąga wnioski
II. Moja mała i wielka ojczyzna					
5. My i nasza historia	Uczeń: - posługuje się terminami związanymi z krewnymi - sporządza przykładowe, proste drzewo genealogiczne	Uczeń: - posługuje się terminami związanymi z rodziną: powinowaci, pokolenie - wymienia źródła, z których można czerpać informacje o historii rodziny	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego osoby w jednej rodzinie mają różne nazwiska - wyjaśnia, czym zajmuje się genealogia	Uczeń: - posługuje się terminami związanymi z rodziną: po mieczu, po kądzieli - wyjaśnia różnicę między rodziną a rodem - sporządza przykładowe rozbudowane drzewo genealogiczne	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego warto znać historię rodziny - podejmuje próbę oceny, na ile na podstawie historii rodziny można poznać historię kraju
6. Moja mała ojczyzna	Uczeń: wymienia regiony	Uczeń: wymienia elementy,	Uczeń: opisuje	Uczeń wyjaśnia, skąd wzięły	Uczeń: przedstawia znane

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	Polski i pokazuje na mapie region, w którym mieszka • opisuje przykładowe charakterystyczne dla regionu, w którym mieszka, legendy, zwyczaje, stroje, zabytki	którymi różnią się regiony Polski od siebie • wymienia przykładowe legendy i zwyczaje z innych regionów Polski	charakterystyczne dla regionu, w którym mieszka, legendy, zwyczaje, stroje, zabytki • wymienia legendy i zwyczaje z innych regionów Polski	się różnice między regionami Polski • wyjaśnia, czym jest mała ojczyzna	postaci, współczesne lub historyczne, związane z regionem, w którym mieszka • przedstawia sposób ich upamiętnienia w regionie
7. Moja ojczyzna – Polska	Uczeń: • opisuje położenie Polski na mapie • definiuje pojęcie ojczyzna • wymienia symbole państwa polskiego i główne święta państwowe	Uczeń: • definiuje pojęcia: naród, obywatel, Unia Europejska • pokazuje na mapie województwo, w którym mieszka • wymienia elementy, które składają się na definicję państwa • rozpoznaje symbole Polski i Unii Europejskiej	Uczeń: • rozumie pojęcia: naród, ojczyzna, państwo, obywatel, Unia Europejska • podaje przykłady postawy patriotycznej • wyjaśnia, przy jakich okazjach jest śpiewany lub grany hymn	Uczeń: • wyjaśnia różnicę między narodowością a obywatelstwem • wyjaśnia, z jakimi wydarzeniami są związane główne święta państwowe • wyjaśnia, gdzie poza granicami Polski można zobaczyć polską flagę	Uczeń: • wymienia trzy inne święta państwowe i wydarzenia z nimi związane • wyjaśnia, co może wpływać na zmianę symboli i świąt państwowych • wyjaśnia znaczenie symboli Unii Europejskiej
III. Narodziny cywilizacji					
8. Od koczowników do osadników	Uczeń: • wymienia sposoby zdobywania żywności przez człowieka w koczowniczym trybie życia • wymienia sposoby zdobywania żywności przez człowieka w osiadłym trybie	Uczeń: • wymienia sposoby produkcji narzędzi przez człowieka w koczowniczym trybie życia • wymienia sposoby produkcji narzędzi przez człowieka osiadłego	Uczeń: • charakteryzuje koczowniczy tryb życia • charakteryzuje osiadły tryb życia • pokazuje na mapie rejon Żyznego Półksiężycza • przedstawia skutki	Uczeń: • porównuje koczowniczy i osiadły tryb życia • wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna • poprawnie stosuje terminologię	Uczeń: • charakteryzuje wytwory kultury (malowidła, posążki) człowieka pierwotnego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	życia wymienia jedno znaczenie ognia dla człowieka	- pokazuje na mapie osady neolityczne - przedstawia rolę ognia dla człowieka	rewolucji neolitycznej		
9. Pierwsze cywilizacje	Uczeń: - pokazuje na mapie rejony, gdzie powstały pierwsze cywilizacje i rejon Mezopotamii - wymienia uprawnienia władcy	Uczeń: - wymienia grupy społeczne, które żyły w pierwszych państwach - wymienia rodzaje pisma, którymi posługiwano się w rejonie Żyznego Półksiężycza - wymienia osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii	Uczeń: - wyjaśnia rolę rzek w rozwoju pierwszych cywilizacji - charakteryzuje osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii - charakteryzuje religię politeistyczną	Uczeń: - wyjaśnia rolę poszczególnych grup społecznych w pierwszych państwach - przedstawia rolę pisma w rozwoju pierwszych cywilizacji - wyjaśnia, co to był ziggurat	Uczeń: przedstawia osiągnięcia ludów zamieszkujących Mezopotamię, z których korzystamy współcześnie
10. Starożytny Egipt – kraj faraonów	Uczeń: - pokazuje na mapie Egipt i Nil - wymienia uprawnienia faraona - wymienia przykładowych bogów starożytnego Egiptu - wymienia przykładowe osiągnięcia cywilizacji starożytnego Egiptu	Uczeń: - wymienia symbole władzy faraona - przedstawia hierarchę społeczną starożytnego Egiptu - przedstawia zwyczaje pogrzebowe Egipcjan - wymienia osiągnięcia cywilizacji starożytnego Egiptu	Uczeń: - pokazuje na mapie Gizę i Dolinę Królów w Tebach - wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju Egiptu - wyjaśnia symbolikę oznak władzy faraona - charakteryzuje osiągnięcia cywilizacji starożytnego Egiptu	Uczeń: - charakteryzuje społeczeństwo starożytnego Egiptu - wyjaśnia rolę kapłanów w starożytnym Egipcie - wyjaśnia, jak Egipcjanie wyobrażali sobie bogów - wyjaśnia, co wpłynęło na zwyczaje pogrzebowe Egipcjan	Uczeń: przedstawia wkład polskich archeologów w ratowanie egipskich zabytków

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
IV. Dziedzictwo starożytnej Grecji					
11. W krainie Hellenów	Uczeń: • pokazuje na mapie Grecję i najważniejsze <i>polis</i> • wymienia zajęcia ludności greckiej • wymienia skutki wielkiej kolonizacji greckiej	Uczeń: • pokazuje obszary wielkiej kolonizacji greckiej • charakteryzuje warunki naturalne panujące w Grecji • wymienia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej	Uczeń: • opisuje na mapie położenie Grecji i najważniejszych <i>polis</i> • wyjaśnia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej • charakteryzuje skutki wielkiej kolonizacji greckiej	Uczeń: • opisuje na mapie obszary wielkiej kolonizacji greckiej i pokazuje przykładowe kolonie greckie • wyjaśnia, jak warunki naturalne panujące na Półwyspie Bałkańskim wpłynęły na powstanie <i>polis</i>	Uczeń: • wymienia współczesne miasta, które dawniej były koloniami greckimi, i w miarę możliwości podaje ich greckie nazwy
12. Demokracja ateńska	Uczeń: • wymienia formy ustrojowe występujące w greckich <i>polis</i> • wymienia kompetencje zgromadzenia obywateli	Uczeń: • wymienia grupy społeczne w Atenach • wyjaśnia, na czym polegał sąd skorupkowy	Uczeń: • przedstawia rolę Peryklesa w rozwoju demokracji ateńskiej • wyjaśnia, kto był obywatelem Aten • wymienia organy władzy w Atenach i ich kompetencje	Uczeń: • charakteryzuje grupy społeczne w Atenach • wyjaśnia, w jaki sposób Ateńczycy bronili się przed wprowadzeniem tyranii • wskazuje na powiązania i zależności pomiędzy organami władzy w Atenach	Uczeń: • porównuje znaczenie tych samych terminów w starożytnej Grecji i współcześnie
13. Grecy i ich bogowie	Uczeń: • wymienia przykładowych bogów greckich i ich atrybuty • wymienia	Uczeń: • wymienia formy kultu bogów greckich • wymienia dyscypliny sportowe, w których	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie atrybutów poszczególnych bogów greckich	Uczeń: • wyjaśnia genezę teatru greckiego • wyjaśnia rolę wyroczni i igrzysk	Uczeń: • porównuje igrzyska olimpijskie z innymi igrzyskami, które odbywały się na

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	przykładowe utwory literackie starożytnej Grecji	rywalizowano na igrzyskach • przedstawia cechy charakterystyczne igrzysk olimpijskich	• wymienia autorów dzieł literackich starożytnej Grecji	w życiu Greków • ocenia, czy mitologię uznajemy za dzieło literackie czy religijne	teren Grecji
14. Nauka i sztuka starożytnej Grecji	Uczeń: • wymienia filozofów greckich • wymienia najbardziej znane zabytki sztuki greckiej	Uczeń: • charakteryzuje architekturę grecką na przykładzie Partenonu • opisuje sposób wychowania chłopców w Atenach i Sparcie	Uczeń: • wyjaśnia pojęcie filozofia • przedstawia osiągnięcia starożytnych Greków w nauce • porównuje cele wychowania chłopców w Atenach i Sparcie	Uczeń: • charakteryzuje malarstwo wazowe • porównuje sposób wychowania dzieci w Atenach i Sparcie	Uczeń: • rozumie powiedzenia funkcjonujące w języku polskim związane z wychowaniem w Sparcie: „spartańskie warunki”, „lakoniczny sposób mówienia”
V. Dziedzictwo starożytnego Rzymu					
15. W starożytnym Rzymie	Uczeń: • opisuje położenie Rzymu na mapie • wymienia uprawnienia zgromadzenia, konsula, kwestora i senatu w starożytnym Rzymie	Uczeń: • pokazuje na mapie granice imperium rzymskiego w czasie największego rozkwitu • wyjaśnia, kim byli gladiatorzy • przedstawia skutki przejścia władzy przez Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta	Uczeń: • wymienia uprawnienia trybuna ludowego, pretora i cenzora • wyjaśnia, w jakich okolicznościach powoływano dyktatora • wyjaśnia, w jakich okolicznościach objęli władzę Juliusz Cezar i Oktawian August	Uczeń: • wyjaśnia, co sprzyjało ekspansji starożytnego Rzymu • przedstawia położenie niewolników w starożytnym Rzymie	Uczeń: • rozumie powiedzenia funkcjonujące w języku polskim związane z działaniami Juliusza Cezara: „przekroczyć Rubikon”, „kości zostały rzucone”
16. Osiągnięcia starożytnych	Uczeń: • wymienia	Uczeń: • wymienia osiągnięcia	Uczeń: • wymienia poetów	Uczeń: • przedstawia wpływy	Uczeń: • podaje przykłady

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rzymian	przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty wymienia zabytki architektury charakterystyczne dla starożytnych Rzymian	starożytnych Rzymian przedstawia funkcje przykładowych budowli rzymskich	i historyków rzymskich oraz tytuły ich dzieł wyjaśnia znaczenie atrybutów poszczególnych bogów rzymskich	greckie w kulturze rzymskiej przedstawia wpływ kultury rzymskiej na ludy podbite przez Rzymian	budowli rzymskich, które przetrwały do dzisiaj, i wyjaśnia, czy pełnią one taką samą funkcję
17. Narodziny chrześcijaństwa	Uczeń: - przedstawia naukę Jezusa - zna definicję religii monoteistycznej	Uczeń: - pokazuje Jerozolimę na mapie - przedstawia główne zasady judaizmu	Uczeń: - opisuje położenie Palestyny na mapie - wymienia najważniejsze wydarzenia z wczesnej historii Izraelitów - charakteryzuje sytuację Żydów w czasach Jezusa	Uczeń: - pokazuje na mapie szlaki wędrówek Żydów - wyjaśnia, czym różni się judaizm i chrześcijaństwo od innych religii Starożytnego Wschodu	Uczeń: wymienia przykładowe symbole judaizmu i chrześcijaństwa oraz wyjaśnia ich znaczenie
18. Rozwój chrześcijaństwa i zmierzch starożytności	Uczeń: - wyjaśnia, co to jest Stary i Nowy Testament - wymienia przykładowe przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego	Uczeń: - przedstawia działalność św. Pawła - przedstawia położenie chrześcijan w Cesarstwie Rzymskim w IV w. - wyjaśnia, co przyczyniło się do upadku cesarstwa zachodniorzymskiego-go	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego chrześcijaństwo zyskiwało wyznawców - wyjaśnia, co spowodowało podział cesarstwa na wschodniorzymskie i zachodniorzymskie	Uczeń: - przedstawia położenie chrześcijan w Cesarstwie Rzymskim i jego zmianę w IV w. - wyjaśnia, co przyczyniło się do zmiany pozycji chrześcijaństwa w Cesarstwie Rzymskim w IV w.	Uczeń: przedstawia prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Nerona i postać św. Piotra